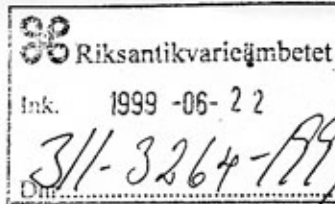

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLANDS LÄN

BESLUT

1999-06-07

1(5)

221-5197-97

Byggnadsminnesförklaring av Ovansjö 1:23, Ovansjöparken, Njurunda församling, Sundsvalls kommun

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar Ovansjö 1:23, Ovansjöparken, Njurunda församling, Sundsvalls kommun som byggnadsminne enligt 3 kap. 1 § lagen (SFS 1988:950) om kulturminnen m m. Förklaringen avser byggnaderna nummer 1-6 enligt nedan. All mark och vegetation som markerats med skraf-fering på bilagd situationsplan skall utgöra skyddsområde.

Frågan om byggnadsminnesförklaring av ovan rubricerade fastighet väcktes 1997-06-05 av dåvarande ägaren, Njurunda sportklubb, genom Fastigheten har därefter bytt ägare i januari 1998.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll.

Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ kulturminneslagen lämna tillstånd till ändring av byggnadsminne.

Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

MOTIV FÖR BESLUT

Länsstyrelsen motiverar beslutet med att Ovansjöparken är en ovanligt välbevarad och komplett danspark med ett stort samhälls- och kulturhistoriskt värde, (se vidare under historik). På byggnadernas enkla utförande och det ogynnsamma klimatet som råder vintertid, finns det ingen komplett bevarad parkanläggning i länet av denna tidiga generationens dansparker. (I Sverige finns ingen komplett bevarad anläggning som skyddas av byggnadsminneslagen). Anläggningen är dessutom fortfarande i bruk och dansbanekulturen är högst levande i Västernorrlands län.

POSTADRESS
871 86 HÄRNÖSAND

BESÖKSADRESS
Nybrogatan 15
Pumpbacksgatan 19

TELEFON
0611-290 00

TELEFAX
0611-

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1. Byggnaderna 1-6 får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras exteriört.
2. I byggnaderna 1 och 2 får inga ingrepp göras i stomme, ursprunglig planlösning eller äldre fast inredning.
3. Byggnaderna skall underhållas på ett sådant sätt att de inte förfaller. Vid vård- och underhållsarbeten exteriört och interiört skall dessa utföras med traditionella byggnads-material, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det på situationsplanen med särskild linje markerade området får inte ytterligare bebyggas utan tillstånd från länsstyrelsen. Inom skyddsområdet får inte heller sådana åtgärder vidtas med mark och vegetation att parkens utseende och karaktär förvanskas.

BESKRIVNING

Ovansjöparken är belägen vid åkröken i Stångån, nedströms kraftverket och den f.d. sågen. En stor del av parken avgränsas naturligt genom ån, medan övriga delar har höga stålträstaket. Parkens byggnader är placerade i en cirkel längs huvudområdets tomtgräns. Från entrén sträcker sig en liten asfalterad gångstig mot dansbanan och caféterian. Marken är lätt kuperad och har ett gles bestånd av björkar med inslag av gran och tall längs tomtgränsen. Viss slyvegetation förekommer.

1. Dansbana

Dansbanerotundan har en åttkantig planform och uppfördes troligtvis 1932, då detta årtal finns inskrivet med blyerts i det nuvarande pannrummet under byggnaden. Den har en regelkonstruktion som vilar på betongplintar och natursten. Under byggnaden, i dess mittparti, finns stockar som sitter som stöd för det stora dansgolvet. Fasaden har en ljust gulmålad locklistpanel som är spetsig nedtill. Huvudentrén ligger i en kvadratisk utbyggnad som även innehåller kapprum. Dansbanedelen har liggande rektangulära fönsteröppningar med mittpost och spröjsade glasrutor. Entrépartiets två pardörrar har en ramverkskonstruktion med spröjsat glas upptill. Fönstersnickerier, dörrfoder och dörrspeglar är målade i en grön kulör. Taket har en tälttaksform och är täckt med skivfalsad plåt i ljust grön färgsättning. Mitt på dansgolvet finns en träpelare med strävor till stöd för taket. 1978 fick dansbanan nytt brädgolv. Längs väggarna finns fasta träbänkar och en bröstningspanel i form av fältindelad masonit. Under senare delen av 1970-talet kläddes väggarna med en brunbetsad modern variant av pärlspontpanel. Scenen är belägen i byggnadens bakre del och upptar en hel väggsida. Inför säsongen 1975 installerades ett nytt värme- och ventilationssystem.

2. Cafeteria

Denna är troligtvis också uppförd 1932 och har en kvadratisk planform. Den är uppförd med en regelstomme som vilar på betongplintar. Den ljust gulmålade fasaden har flera olika paneltyper: fiberplattor med glesa locklister, liggande fasspontpanel, stående fasspontpanel och träfanér med glest placerade lockbrädor. Byggnaden har stora glasade partier med spröjsade fönsterrutor. Fönstersnickerierna har en mörk grön färg. Det valmade taket är täckt med grönmålad pannplåt. Den ribbpanelade vita entrédörren har tillkommit i efterhand.

Invändigt har 1970-talet satt sin prägel. Golvet är ett klarlackat brädgolv med brunbetsade golvlister. Väggarna är klädda med ljust gula fiberplattor. I taket finns en ribbpanel i rött och ljust blått. Kök och personalutrymmen har yngre väggpaneler och golven är täckta med plastmattor.

3. Utescen

Scenen är uppförd under 1930-talet och har en regelstomme som vilar på betongplintar. Fasaderna är klädda med gulmålad locklistpanel och pulpettakets är täckt med pannplåt.

4. Skjutbana

Byggnaden är uppförd under 1930-talet och har en regelkonstruktion som vilar på en naturstensgrund. Fasaden utgörs av en glest placerade ribbor som målats i en gul kulör. Det valmade sadeltaket är täckt med grönmålad pannplåt. Invändigt finns ett glest brädgolv som vilar på läkt.

5. Tombola och lotteri

Byggnaden är uppförd under 1930-talet och har en långsmal rektangulär planform med en regelstomme som vilar på betongplintar. Fasaden är klädd med ljust gul locklistpanel, medan knutar och väggluckor är målade i en mörkt grön kulör. Pulpettakets är täckt med omålad korrugerad plåt.

6. Parkentré

Entrén byggdes 1974 och har en regelkonstruktion som vilar på en gjuten betongsula. Väggarna är klädda med ljust gulmålad fasspontpanel. Det platta taket är klätt med brun fabrikslackerad plåt. Under sommartid används svartlackerad järngrind med dansmotiv och Gammeldansens vänners (GDV) logotyp.

7. Toaletter

Byggnaden uppfördes 1974 och har en regelkonstruktion som vilar på en betongsula. Fasaderna är klädda med ljust gul locklistpanel. Det platta taket är täckt med grönmålad plåt.

HISTORIK

Det har i alla tider funnits utvalda platser där människor samlats för dans och fester. Det kunde vara allt från en loge till en glänta i skogen. Folkparkerna har sina rötter i arbetarrörelsen och var tänkta att användas som en plats där människor kunde koppla av och ha roligt tillsammans, till skillnad från Folketshusbyggnaderna som nyttjades för politisk verksamhet. De första folkparkerna växte upp utanför städerna under 1890-talet och de spreds snabbt i hela landet. Landets första Folkets park öppnades tillsammans med det första Folkets hus i Malmö, i den gamla Möllevångsparken. Då dessa parker var inriktade på nöje kom även en del av dem att uppföras av icke politiska rörelser, eller i privat regi, vilket är fallet med Ovansjöparken. Perioden 1920-50-talet kan räknas som parkernas storhetstid, det var en tid med stora samhällsförändringar och dansen i parkerna kan betraktas som en ungdomsrevolt mot en föråldrad samhällsordning.

Den nuvarande parkanläggningen härstammar från 1932, då området vid åkroken avstyckades från dåvarande stamfastigheten Ovansjö 1:5 och såldes till Petrus Petterson. Det finns muntliga uppgifter om att Ovansjöparken nyttjades som festplats sedan sekelskiftet, bl.a. av Njurunda skarpskytteförening. Petrus Petterson var delägare i transportföretaget Biltrafik AB Bröderna Petterson i Sundsvall och han såg möjligheter att expandera den redan existerande traditionen att hålla fester på platsen och göra det till en mer lönsam verksamhet.

Byggnadsverksamheten påbörjades omgående och redan samma sommar finner man tidningsannonser om möjlighet att åka buss från Sundsvall till Ovansjöparken med samma företag. 1942 såldes parken till Njurunda bygdegårdsförening som fick lagfart på parken 1944. Bygdegårdsföreningen fortsatte att anordna danstillställningar under sommarhalvåret och den var välbesökt av människor från både Sundsvallstrakten och norra Hälsingland. Våren 1951 utökades parkområdet genom en avstyckning från den gamla stamfastigheten.

Parken var en lönsam affär fram till slutet av 1960-talet, då vikande besöksunderlag i kombination med krav på underhåll av anläggningen resulterade i att GDV tog över verksamheten. Under 1980-talet dalade verksamheten ytterligare för att upphöra under 1990-talet. GDV hade vid denna tid bytt namn till MDV - Mogendansens Vänner. 1994 fick de lagfart på parken och den överlämnades då som gåva från Njurunda bygdegårdsförening. 1996 inköptes parken av ett antal privatpersoner med anknytning till Njurunda sportklubb, som hade för avsikt att driva verksamheten under sommarhalvåret.

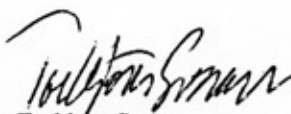
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som inte är nöjd med detta beslut, kan överklaga det hos Länsrätten i Västernorrlands län genom en skrivelse som dock skall sändas till Länsstyrelsen, Kulturmiljö, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag vederbörande har fått del av beslutet. Ytterligare upplysningar om sådant överklagande lämnas i bilagt informationsblad 'Fullföljdshänvisning'.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även länsantikvarien och jurist deltagit.

Inger Liliequist
tf länsråd

Torbjörn Svaan
antikvarie

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet, kulturmiljöavdelningen, Box 5405, 114 84 Stockholm
Länsmuseet-Västernorrland, Box 2043, 871 02 Härnösand
Sundsvalls kommun, Stadsbyggnadskontoret, 851 85 Sundsvall
Sundsvalls museum, Sundsvalls kommun, Kulturmagasinet, 851 96 Sundsvall
Akten

För åtgärder enligt 3 kap 8 § kulturminneslagen

Inskrivningsmyndigheten vid Sundsvalls tingsrätt, Box 467, 851 06 Sundsvall
Överlantmätarmyndigheten i Västernorrlands län, Box 154, 871 23 Härnösand